

OBČINA MORAVSKE TOPLICE
KRANJČEVA 3
9226 MORAVSKE TOPLICE

Številka: 410-00055/2017-2
Datum: 6.12.2017

OBČINSKI SVET OBČINE MORAVSKE TOPLICE

Zadeva: **PREDLOG MNENJA K STRATEŠKEMU NAČRTU POMURSKEGA MUZEJA MURSKA SOBOTA 2018-2023**

1. ZAKONSKA PODLAGA

- 16. člen Statuta Občine Moravske Toplice (Uradni list RS, št. 35/14, 21/15, 25/17)
- 35. člen Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16 in 61/17)
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski muzej Murska Sobota (Uradni list RS, št. 34/07, 76/11).

2. RAZLOGI ZA SPREJEM

Pomurski muzej Murska Sobota je v skladu s 35. členom Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (v nadaljevanju ZUJIK), posredoval vlogo za podajo predhodnega mnenja k strateškemu načrtu Pomurskega muzeja Murska Sobota. V skladu s 4. odstavkom 35. člena ZUJIK je potrebno k strateškemu načrtu pridobiti predhodno mnenje ustanovitelja in pretežnega financerja javnega zavoda. Občina Moravske Toplice je v skladu z Odlokom o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski muzej Murska Sobota ustanoviteljica, ustanoviteljske pravice in obveznosti pa izvaja občinski svet.

Z izdajo predhodnega mnenja bo omogočen nadaljnji postopek sprejemanja Strateškega načrta Pomurskega muzeja Murska Sobota 2018-2023, ki bo začel veljati potem, ko bo izdal soglasje svet zavoda Pomurskega muzeja.

3. OCENA FINANČNIH IN DRUGIH POSLEDIC

Sredstva za sofinanciranje programa dela so oz. bodo predvidena v proračunu Občine Moravske Toplice.

4. PREDLOG SKLEPA

Občinski svet Občine Moravske Toplice podaja pozitivno mnenje k Strateškemu načrtu Pomurskega muzeja Murska Sobota 2018-2023.

Pripravila: občinska uprava

Župan:
Alojz Glavač

Priloga:

- Strateški načrt Pomurskega muzeja Murska Sobota 2018-2023

OBČINA MORAVSKE TOPLICE	
Prejeto:	Priloge:
14 -11- 2017	
Številka:	Sjg. Z:
410 0000/2017-1	

Pomurski muzej
Murska Sobota

Pomurje muzeum Murska Sobota

Trubarjev drevored 4
9000 Murska Sobota, Slovenija
t +386 2 527 17 06
f +386 2 521 11 55
i info@pomurski-muzej.si
v www.pomurski-muzej.si

Datum: 13. 11. 2017

Številka: 77/2017

OBČINA MORAVSKE TOPLICE
OBČINSKI SVET
Kranjčeva ulica 3
9226 MORAVSKE TOPLICE

Spoštovani.

V prilogi vam posredujemo Strateški načrt Pomurskega muzeja Murska Sobota 2018-2023 in vas v skladu s 4. odstavkom 35. člena ZUJIK prosimo za izdajo predhodnega mnenja.

Lep pozdrav!

Metka Fujs

Direktorica

Priloga:

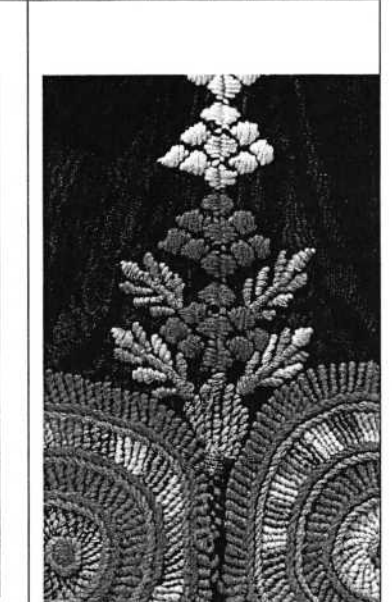
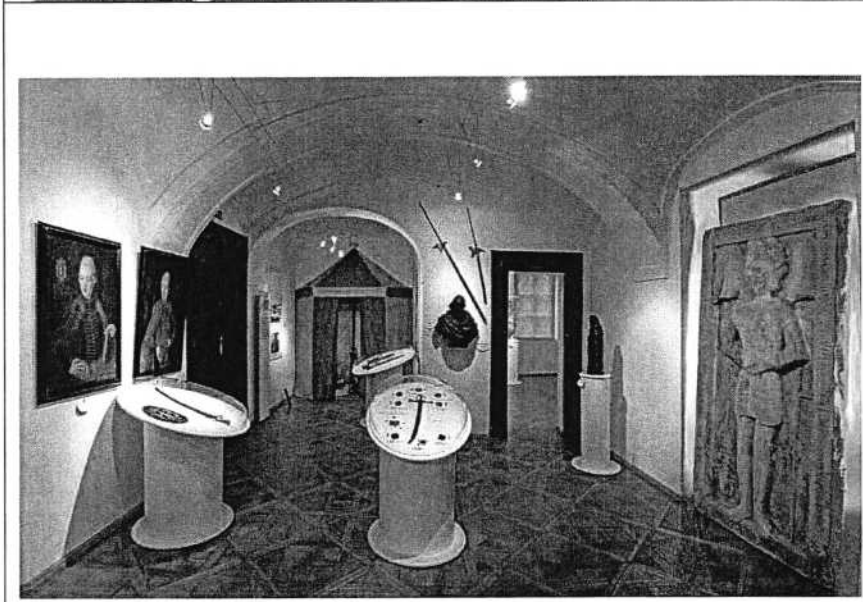
- Strateški načrt PM MS 2018-2023

**STRATEŠKI NAČRT
POMURSKEGA MUZEJA MURSKA SOBOTA**

2018 - 2023

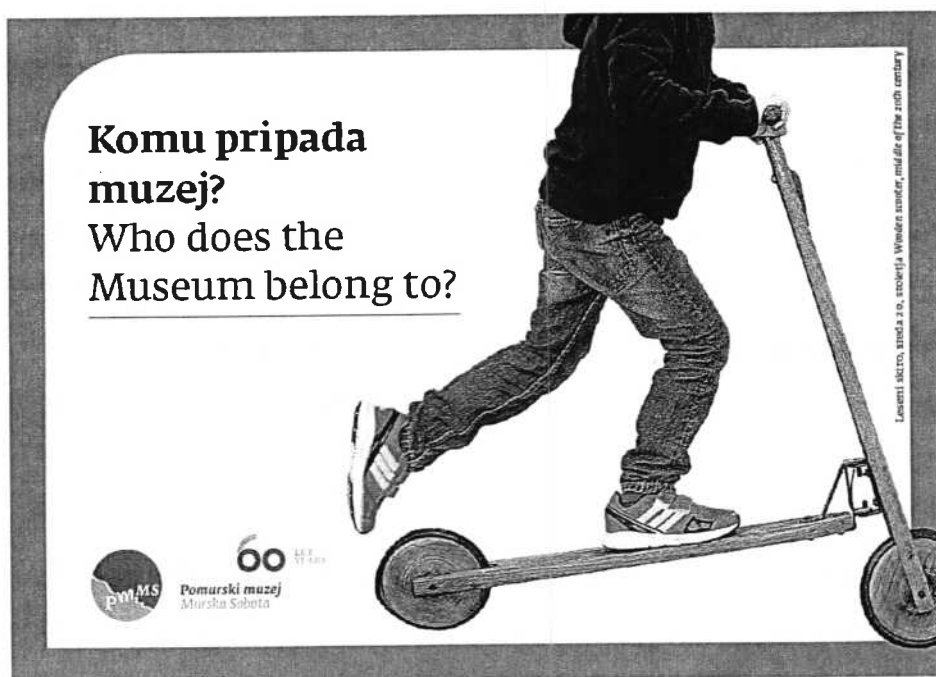

Pomurski muzej
Murska Sobota

VSEBINA

I. POMEN IN VLOGI MUZEJA V OKOLJU IN DRUŽBI	4
1. MUZEJ	
2. SKUPNOST	
3. RAZVOJ	
II. TEMELJNI CILJI STRATEŠKEGA NAČRTA	10
1. OKOLJE IZVEDLJIVIH CILJEV	
2. CILJI V POVZETKU KONKRETNIH PROGRAMSKIH REŠITEV	
III. STRATEGIJA PO VSEBINSKIH SKLOPIH	14
1. ORGANIZACIJA	
2. DELOVNI PROSTORI	
3. KADRI	
4. PROGRAM	
IV. PRIORITETE V POVEZAVI Z NACIONALNIM KULTURNIM PROGRAMOM	25

I. POMEN IN VLOGA MUZEJA V OKOLJU IN DRUŽBI

1. MUZEJ

Definicij muzeja je toliko kot muzejev. Edino, kar ostaja skupno vsem je izvor imena in pomen, ki ga le-to ima, da je namreč muzej prebivališče muz. Muz človekove umetniške ustvarjalnosti in muz njegovih brezštevlnih znanj in spoznanj. Muzej je zbiralec in zapisovalec, je varuh spomina, je učitelj in gibalno tistega razvoja, ki se zna učiti na spoznanjih minulih rodov. Tako kot so brezštevlni človekovi talenti, načini življenja in preživetja, tako so brezštevlni muzeji. Zrasli so na preostankih najpomembnejših arheoloških najdišč, na preostankih ljudskega izročila in bivanjske kulture, na preostankih obrti in industrijskih obratov, na zbirkah likovne, literarne ali filmske ustvarjalnosti, na rezultatih brezštevlnih ved in družbenih sprememb, zrasli so kot opomin človeških tragedij in zmot, kot pripovedovalci zgodovine krajev, pokrajin, držav in narodov. Muzeji imajo pomembno vlogo v družbi pri spodbujanju tolerance in razumevanja v njej. To počnejo tako, da posredujejo nevtralne informacije o zgodovinskem razvoju, ustvarjajo razumevanje do različnih pogledov in nazorov, odpirajo poglede v drugačne oblike življenja in kulture. Skrbijo za identiteto in ponujajo varnost. Muzeji so zato organizacije posebne narave in njihove vloge ne morejo nadomestiti še tako podobne organizacije. Muzeji so ustanove v službi družbe in se tudi definirajo preko te vloge. Tako kot družbena okolja, so muzeji kot institucije predmet nenehnih sprememb toda njihova izvirna ideja je vedno enaka. – interpretirati notranjo vrednost predmetov, navad, običajev, ustvarjalnih dosežkov... in preko njih tudi okolja v katerih ti nastajajo.

Leta 1955 je tedanji republiški organ za prosveto in kulturo Slovenije odločil, da naj se za območje Pomurja, ki se je oblikovalo kot pokrajina, ustanovi pokrajinski muzej. Odločitvi je sledil tedanji okrajni ljudski odbor, ki je muzej tudi dejansko ustanovil kot Pokrajinski muzej za Pomurje s sedežem v Murski Soboti. Temelj tedaj oblikovane stalne muzejske zbirke je predstavljalo gradivo Prekmurskega muzejskega društva, ustanovljenega leta 1935, ki je po dražbi prevzelo v hrambo preostale predmete iz soboškega gradu, nekdanj last soboških grofov Szápáry. Ti so kot zbiralci in mecen v

svojem dvorcu zbrali mnoge dragocenosti najprestižnejših evropskih umetnikov in obrtnikov. Tako kot grajsko poslopje je bila večina predmetov prodanih. Tisti, ki so ostali pa so še danes del stalne muzejske zbirke, ki se tako kot muzej, nahaja v istem grajskem poslopju, kjer je bila od začetka. Prvim predmetov iz nekdanje opreme gradu se je v 61 letih delovanja muzeja pridružilo veliko drugih. Tem pa tudi veliko različnega dokumentarnega gradiva, s katerim in skozi katerega se ohranja zgodovinski spomin pokrajine in ljudi, ki v njej živijo.

2. SKUPNOST

Muzej so zbirke, so izjemni predmeti lokalne in nacionalne kulturne dediščine, so razstave, so publikacije, so delavnice, predvsem pa so ljudje. Ljudje so tisti, ki delajo muzej, ki uresničujejo njegovo poslanstvo, so stik s skupnostjo- njihove zamisli in ideje so prvo gibalno razvoja. Muzej je v službi skupnosti in njenega razvoja, zato je ustanovljen in temu je namenjeno njegovo delovanje. Pomembno pa je seveda kako muzej doseže, da skupnost prepozna njegovo službo za svojo

Pomurski muzej Murska Sobota je bil od svoje ustanovitve dalje definiran kot splošni muzej regionalnega pomena. Enkrat v poznih šestdesetih letih 20. stoletja je bil brez konkretnega sklepa preimenovan v Pokrajinski muzej Murska Sobota, nato pa tudi registriran pod tem imenom. Konec sedemdesetih let je bil z odločitvijo tedanje Občine Murska Sobota, z drugimi kulturnimi institucijami v mestu, združen v Kulturni center, pozneje imenovan Kulturni center Miško Kranjec. Povezava institucij za različnim načinom delovanja, različnimi cilji in poslanstvi se ni pokazala za uspešno, zaradi česar je bila leta 1992 tudi ukinjena, institucije pa ponovno registrirane kot samostojni javni zavodi. Ne dolgo za tem so pričele muzej pretresati turbulence upravnih in političnih posegov v koncept njegovih pristojnosti in upravljanja. Pri tem je bilo ključno, da je v skladu z Zakonom o uresničevanju javnega interesa za kulturo Republika Slovenija ustanoviteljske pravice nad zavodom v celoti prenesle na sedežno občino Murska Sobota, medtem, ko je delovanje zavoda ostalo še vedno vezano na celotno območje Pomurja. Več kot desetletje so potekala pogajanja med občinami in državo, dokler ni bil sprejet dogovor o financiranju občin in leta 2007 sta muzej skupaj ustanovili Mestna občina Murska Sobota in Občina Moravske Toplice, ki bi naj pogodbeno zagotavljali tudi del sredstev za njegovo delovanje. Obseg

programskega sofinanciranja naj bi se delil v razmerju 25%:75%, pri čemer so vsa sredstva muzeja v upravljanju last mestne občine Murska Sobota. Slednja bi naj zato zagotavljala tudi sredstva za nakup in vzdrževanje opreme ter vzdrževanje objektov v njeni lasti.

Področje delovanja muzejev od leta 2008 ureja novi Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1), ki nudi državi podlago za financiranje muzejev na osnovi vpisa v razvid muzejev in pooblastila za izvajanje državne javne službe muzejev. Pokrajinski muzej Murska Sobota je bil z zakonom vpisan v razvid muzejev pri Ministrstvu za kulturo, leta 2009 je bil financiran na osnovi novele zakona, od 2010 do 2012 pa na osnovi triletnega pooblastila in pogodbe med ministrstvom, občinama ustanoviteljicama in muzejem. Leta 2013 je bilo muzeju dodeljeno trajno pooblastilo za izvajanje javne službe muzejev na območju Pomurja. Kriteriji, ki jih mora muzej zagotavljati za to, da pooblastilo ohrani, pa se ciklično preverjajo na tri leta. Preverjanje lahko v vmesnem času opravijo tudi inšpekcijske službe ministrstva ali Služba za premično dediščino in muzeje pri Narodnem muzeju Slovenije. Muzej je do sedaj uspel zagotavljati strokovne kriterije za izvajanje javne službe, dejstvo pa je, da občini ustanoviteljici še zdaleč ne dosegata zakonsko določenih 20% sofinanciranja na obseg sredstev, ki jih zagotavlja Ministrstvo za kulturo RS, ki bi naj zagotavljalo 80% financiranja. Občini sta do leta 2017 zagotavljali v povprečju 4-5 % financiranja muzeja, ostala sredstva zagotavlja Ministrstvo za kulturo ali jih muzej pridobi na osnovi projektov ali kot prihodek iz izvajanja javne službe.

Kontinuirano in primerno varstvo kulturne in nesnovne dediščine, ki je last skupnosti, se lahko zadovoljivo izvaja le v relativno varnem okolju za delovanje institucije. Muzej lahko predlaga in opozarja, nima pa formalnih mehanizmov s katerimi bi lahko vplival na formalno-pravna razmerja med ustanovitelji in financerji. To bi morali urediti slednji med seboj.

Preimenovanje Pokrajinskega muzeja Murska Sobota nazaj v Pomurski muzej, ki je bilo izvedeno na predlog muzeja in s soglasjem ustanoviteljev leta 2011 je bilo pomembno za ohranjanje statusa muzeja kot osrednje regionalne muzejske institucije. 27 pomurskih občin, za katere je s pooblastilom in pogodbo pristojen muzej, se lažje identificira z muzejem, ki ima v svojem imenu ime območja na

katerem deluje. Še vedno pa je najbolj pomembna splošna prisotnost muzeja na terenu, v lokalnih okoljih, med ljudmi, društvi ... in zaupanje v kompetentno in korektno delo njegovega osebja.

3. RAZVOJ

Odvisnost od političnega sistema ali delovanja uprave je samo odraz dejstva, da je muzej družbena ustanova, ki ni in ne more biti ločena od okolja v katerem deluje. Pa vendar je muzej predvsem strokovna ustanova in čeprav največkrat ne more vplivati na politične odločitve, ki določajo njegov razvoj, se prilagaja dani situaciji in izvaja svoj program v skladu s svojim poslanstvom. To pa je predvsem skrb za materialno in duhovno kulturno dediščino, ki so jo od prve naselitve do danes ustvarili prebivalci Pomurja- skrb za njeno varovanje, ohranjanje, proučevanje, promocijo in popularizacijo.

Pomurski muzej za svoje potrebe obdelovanja gradiva in njegove interpretacije dobiva premalo primarnih raziskav iz vrst pristojnih raziskovalnih ustanov zaradi česar se bolj kot drugi podobni muzeji posveča raziskovalnemu delu. V ozadju je zavest, da je povezovanje znanj spretnost, ki lahko rodi mnogo dragocenih sadov in jo je potrebno do konca izrabiti. Muzej svojo več-disciplinarno usmerjenost v pridobivanje znanja ter rezultate lastnih raziskav in dognanj prenaša v objave, publikacije, v razstave, v predavanja, v delavnice, v dokumentarne filme, dokumentacijo o dediščini ali v druge projekte. Pri tem mu zelo koristi, da ima največjo specialno strokovno knjižnico v regiji z ok. 20 000 knjižnimi enotami. Zelo pomembna je periodična publikacija Zbornik soboškega muzeja, ki izhaja od leta 1990 in v kateri se načrtno objavljajo strokovni prispevki muzejskih in zunanjih avtorjev. V založbi muzeja izhajajo tudi druge publikacije, ki so v digitalni izvedbi dostopne tudi na spletni strani muzeja. Nekatere med temi so rezultat projektnega sodelovanja ali sodelovanja med institucijami/ organizacijami. Dober primer je sodelovanje z Mednarodnim odborom za regionalne muzeje s katerim je muzej od 2009 do 2017 izdal 6 publikacij in 1 DVD v angleškem jeziku ter pripravil potujočo razstavo, ki je gostovala v Sloveniji 3x , Italiji, Avstriji 2x, Grčiji, na Finskem in na Hrvaškem 2x. Največji del raziskovanja je bil po letu 2006 namenjen objavljanju rezultatov zaščitnih arheoloških raziskav na trasi pomurske avtoceste, ki so potekala

od 1999. Raziskave so bile objavljene v seriji monografij, ki jo izdaja Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Muzej se permanentno prijavlja na razpise in izvaja zaščitna arheološke raziskave. Strokovni delavci muzeja so aktivno vključeni tudi v pripravo predlogov vpisov nesnovne dediščine v nacionalni register. Na terenu dokumentirajo elemente dediščine in zbirajo osebne življenjske zgodbe.

Po stalni razstavi, ki stoji v matični hiši že od leta 1997 in je trenutno v procesu popolne preнове, je bilo v muzeju zasnovanih več celovitih projektov ali razstav, katerih interpretativni naboj je večplasten: Rezultat so strokovno obdelane (restavrirane in dokumentirane zbirke) ali stalne muzejske postavitve na različnih zunanjih lokacijah, kot del lokalnih poskusov ohranjanja dediščine, katalogi, zloženske, članki, filmi..., ki so jih kot avtorji ustvarili ali pri njih sodelovali strokovni delavci Pomurskega muzeja. Od stalne razstave, ki je bila nagrajena s priznanjem EMYA in za katero so avtorji prejeli Valvasorjeva priznanja, so strokovni delavci muzeja prejeli še 5 Valvasorjevih nagrad oz. priznanj (2003, 2008, 2010, 2015) za razstaven projekte. Glede na svojo trajno vrednost med projekti izstopajo: Kološev kabinet umetniške fotografije, ki mu je od 2012 namenjen obnovljeni prostor v soboškem gradu in poleg zaščite darovanega gradiva ponuja možnost nadaljnega raziskovanja. Prvi del stalne razstave Zgodovina zdravstva v Pomurju v gradu Beltincih, ki združuje predmete iz muzejske stalne zbirke in zbirko predmetov, ki jih je muzej pridobil z donacijo leta 2008. Stalna razstava Radgonski mostovi v starem Špitalu v Gornji Radgoni, ki združuje zbirko iz tistega območja in pripoveduje o njegovi zgodovini od naselitve do danes. Skupaj s posebno likovno zbirko in odprtim etnološkim depojem. Pomembna je tudi stalna razstava portretov slovenskih impresionistov, darilo kiparja Draga Tršarja v gradu Murska Sobota. Del širšega promocijskega programa je izdaja prvega skupnega muzejskega časopisa treh pomurskih muzejev, ki ga je v dveh do sedja izdanih številkah (2011 in 2012) v celoti uredil in financiral Pomurski muzej. Muzej se od 2006 tudi aktivno vključuje v projekte čezmejnega sodelovanja in je bil od ali je partner v projektih s Hrvaško: Craftattract in Phis Culture, z Avstrijo: InterArch Steiermark in 321 Go ter z Madžarsko: Rokodelska akademija I in II, Doživetje prostora in e-documenta Pannonica. S sredstvi projektov dopolnjuje vsebino redne dejavnosti, dodatno zaposluje, nabavlja dodatno opremo in vlaga v prostore v upravljanju. Iz projektni sredstev sta bili urejeni

pedagoški učilnici s kuhinjo in pisarno pedagoga ter nova recepcija z muzejsko trgovino v soboškem gradu.

II. TEMELJNI CILJI STRATEŠKEGA NAČRTA

Temelj razvojne strategije Pomurskega muzeja Murska Sobota je, da deluje kot regionalni center za raziskovanje in interpretiranje kulturno-zgodovinskega spomina ter njegovo prevajanje v sodobno medijsko komuniciranje. Muzej se zaveda svojih vrednosti, ki so v zbirkah, v njegovi izobraževalni vlogi in v njegovi socialni vlogi. Svoje poslanstvo izvaja tako, da zbira, varuje in proučuje dediščino ter z različnimi oblikami nagovarjanja okolje v katerem deluje in posredno vpliva na njegov razvoj. Temeljni cilji strateškega načrta so:

1. Ohraniti visoki nivo strokovne kompetentnosti.

Kazalniki:

Ohranjeno število strokovnega osebja najmanj na nivoju iz 2017.

Ohranjen status raziskovalne delavnosti (institucije in posameznikov).

Število priznanj in nagrad za vrhunske dosežke na področju muzeologije in posameznih strok.

Število pridobljenih strokovnih nazivov.

2. Kvalitetni javni programi in njihovo komuniciranje

Kazalniki:

Zagotovljeno proračunsko financiranje javne službe na osnovi predloženih letnih programov iz sredstev Ministrstva za kulturo, najmanj na nivoju iz 2017, in iz sredstev občin ustanoviteljic v skladu z ZVKD-1.

Zagotovljeno financiranje posebnih programov in projektov na osnovi uspešnih prijav na razpise, najmanj na nivoju iz 2017

Število pozitivnih odzivov v javnosti in v medijih .

3. Kvalitetno in tehnološko primerljivo delovno okolje ter okolje za varovanje dediščine

Kazalniki:

Zagotovljen proračunski delež financiranja materialnih stroškov delovanja in investicijskega vzdrževanja na osnovi predloženih letnih programov iz sredstev Ministrstva za kulturo, najmanj na nivoju iz 2017, in iz sredstev občin ustanoviteljic v skladu z ZVKD-1.

Število izvedenih investicije v skladu s programom investicij 2018- 2023

Število izvedenih investicij v okviru projektov.

4. Povezovanje s strokovnimi in drugimi institucijami doma in v tujini

Kazalniki:

Število projektnih partnerjev v domačih in mednarodnih projektih.

Število programskih sodelovanj – gostovanja, izmenjave, izobraževanje.

Število knjig pridobljenih v strokovno knjižnico na osnovi izmenjav med institucijami.

5. Dobro sodelovanje s financerji in ustanovitelji

Kazalniki:

Potrjeni letni programski in finančni načrti ter poročila o izvedenem programu.

Število izvedenih programov in projektov lokalnega in nacionalnega pomena na območju pooblastila.

Število izvedenih programov in projektov izven območja pooblastila.

Število programov in projektov opravljenih na območju občin ustanoviteljic.

6. Dobro sodelovanje z drugimi deležniki v pomurski regiji in širše

Kazalniki:

Število programov in projektov izvedenih v sodelovanju z drugimi muzeji, drugimi javnimi zavodi, v sodelovanju z gospodarskimi subjekti, društvi in posamezniki.

Višina prihodkov za izvajanje javne službe

Višina prihodkov iz naslova donatorskih in sponzorskih sredstev.

1. OKOLJE IZVEDLJIVIH CILJEV

V Pomurskem muzeju se zavedamo, da delujemo v okolju, ki je na spodnjem delu lestvice po deležu nacionalnega dohodka in se zato težko odloča za neposredna vlaganja v kulturo, še manj za sponzorstvo in donatorstvo. Kljub temu pa dediščino in njene elemente ves čas uporablja pri snovanju projektov predvsem na področju promocije in turizma. Velikokrat brez tega, da bi k načrtovanju in odločanju pritegnili dediščinske institucije. Vsekakor pa se moramo zavedati, da so posledice hitrih odločitev enako usodne na področju dediščine, kakor kjerkoli drugje. Še posebej, če te odločitve ne potrebujejo konkretnih znanj in popolne profesionalne odgovornosti

ampak je v potrebi po hitrih rezultatih, vseeno kako do njih pridemo. Za kulturno dediščino in njeno ohranjanje je škodljivo vsako hitro odločanje brez ustreznega profesionalnega in kompleksnega razmisleka.

V Pomurskem muzeju si bomo še naprej prizadevali, da bomo pridobili primerne prostore za hranjenje in predstavljanje izjemne (po vsebini in obsegu) arheološke zbirke. Kljub temu, da so vsi predlogi in načrti muzeja, ki jih v zadnjem desetletju in pol ni bilo malo, ostali le pobožne želje muzeja, ne pa tudi potreba lastnikov zbirke. Dokler se lastnik zbirke ne bo zavedel kaj ima v svoji lasti in za kako pomemben del njegove identitete (ljudi in prostora) gre, se pač tukaj nič ne bo spremenilo. Muzej pa mora vztrajati in vedno znova opozarjati vse deležnike, da skrb za dediščino ni samo njegovo poslanstvo ampak je odgovornost vseh.

V Pomurskem muzeju si bomo še naprej prizadevali, da povežemo vse pomurske muzeje in muzejske zbirke v neformalno mrežo muzejev znotraj katere bomo lažje zagotavljali svoje ločene in skupne cilje. Pomurska muzejska mreža muzejev in zbirk morda ne bo povezala v enotnem sistemu upravljanja, dokumentiranja, usklajenega strokovnega dela in načrtovanja projektov, ker je v lokalnih skupnostih in v zavodih samih še vedno preveč parcialnih interesov. Lahko pa pomeni začetek celovitejšega razmišljanja o regiji tudi na tem področju in delovanja v interesu skupne regije. Pomurski muzej mora imeti pri tem iniciativo.

Za izvedljivost ciljev je najprej potrebna volja v muzeju samem. Potem je potrebna volja v lokalnem okolju, ki se mora zavedati obveznosti do svojih institucij, predvsem pa do svoje dediščine. In potrebna je volja države, ki bi naredila največ, če bi začela ministrstva v vladi med seboj sodelovati. Muzej namreč ni samo kulturna institucija, je izobraževalna institucija, je socialna institucija in je gospodarski faktor. V medresorskem povezovanju bi bilo izvedljivih mnogo programov, vsebin in idej za katere smo sedaj vsak za sebe preslabotni ali pa jih dvojno financiramo.

Muzej od enih in drugih pričakuje, da razumejo in upoštevajo sistemske rešitve, ki jasno definirajo: ustanovitelja, lastnika, financerja in izvajalca.